

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

21 октомври 2021 година*

„Преюдициално запитване — Социално осигуряване на работниците мигранти — Регламент (ЕО) № 883/2004 — Член 52, параграф 1, буква б) — Работник, който е упражнявал дейност като наето лице в две държави членки — Минимален период, изискван от националното право за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст — Отчитане на период на внасяне на осигурителни вноски, завършен съгласно законодателството на друга държава членка — Сумиране — Изчисляване на размера на изплащаното обезщетение за осигурителен стаж и възраст“

По дело C-866/19

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша) с акт от 19 септември 2019 г., постъпил в Съда на 27 ноември 2019 г., в рамките на производство по дело

SC

срещу

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zabrze

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: А. Prechal, председател на втори състав, изпълняващ функцията на председател на трети състав, J. Passer, F. Biltgen (докладчик), L. S. Rossi и N. Wahl, съдии,

генерален адвокат: Е. Танчев,

секретар: А. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

- за Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie, от J. Piotrowski и S. Żółkiewski, radcowie prawni,
- за полското правителство, от В. Majczyna, в качеството на представител,

* Език на производството: полски..

- за чешкото правителство, от М. Smolek, J. Pavliš и J. Vlácil, в качеството на представители,
- за унгарското правителство, от М. Z. Fehér и М. М. Tátrai, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от D. Martin и М. Brauhoff, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 април 2021 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 52, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност (ОВ L 166, 2004 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 82).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между SC и Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Warszawie (Национален осигурителен институт, Териториално поделение Варшава I, Полша) (наричан по-нататък „пенсионният орган“) относно определянето на размера на пропорционалната пенсия за осигурителен стаж и възраст, която този орган трябва да изплаща на SC.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, в редакцията му, изменена и актуализирана с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г. стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35, наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“), е отменен на 1 май 2010 г. — дата, от която се прилага Регламент № 883/2004.

Регламент № 1408/71

- 4 В член 1, буква с) от Регламент № 1408/71 изразът „осигурителни периоди“ е определен като „периодите, през които са внасяни вноски или периодите на трудова или самостоятелна заетост, които се определят или признават за осигурителни периоди от законодателството, съгласно което са завършени или се считат за завършени, както и всички приравнени на тях периоди, когато съгласно споменатото законодателство се считат за равностойни на осигурителни периоди“.

- 5 Член 45 от Регламент № 1408/71, озаглавен „Зачитане на завършени осигурителни периоди или периоди на пребиваване съгласно законодателствата, чийто субект е било заето или самостоятелно заето лице с оглед придобиване, запазване или възстановяване на правото на обезщетения“, предвижда в параграф 1:

„Когато съгласно законодателството на държава членка придобиването, запазването или възстановяването на правото на обезщетения по схема, която не е специална по смисъла на параграфи 2 или 3, зависи от завършването на осигурителни периоди или периоди на пребиваване, компетентната институция на тази държава членка при необходимост взема под внимание завършените осигурителни периоди или периоди на пребиваване съгласно законодателството на всяка друга държава членка, независимо дали по обща или специална схема, или като заето или самостоятелно заето лице. За целта тя отчита тези периоди като завършени съгласно собственото ѝ законодателство“.

- 6 Член 46 от посочения регламент, озаглавен „Отпускане на обезщетения“, предвижда в параграфи 1 и 2:

„1. Когато изискващите се съгласно законодателството на дадена държава членка условия за придобиване на право на обезщетения са изпълнени, без необходимост от прилагане на разпоредбите на член 45 или член 40, параграф 3, се прилагат следните правила:

- а) компетентната институция изчислява размера на дължимото обезщетение:
- i) от една страна, само съгласно разпоредбите на прилаганото от нея законодателство;
  - ii) от друга страна, съгласно разпоредбите на параграф 2;

[...]

2. Когато изискващите се съгласно законодателството на дадена държава членка условия за придобиване на право на обезщетения се удовлетворяват само след прилагане на разпоредбите на член 45 и/или член 40, параграф 3, се прилагат следните правила:

- а) компетентната институция изчислява теоретичния размер на обезщетението, за което съответното лице би могло да претендира, при условие че всички осигурителни периоди и/или периоди на пребиваване, които са завършени съгласно законодателството на държавите членки, чийто субект е било заетото или самостоятелно заетото лице, са завършени във въпросната държава съгласно прилаганото от нея законодателство в деня на отпускане на обезщетението. [...]

- б) компетентната институция впоследствие определя действителния размер на обезщетението въз основа на посочения в предходния параграф теоретичен размер съобразно съотношението между продължителността на завършените осигурителни периоди или периоди на пребиваване преди материализиране на риска съгласно прилаганото от тази институция законодателство спрямо общата продължителност на завършените осигурителни периоди и периоди на пребиваване преди материализиране на риска съгласно законодателствата на всички заинтересовани държави членки“.

Регламент № 883/2004

7 Съгласно член 1, буква у) от Регламент № 883/2004 изразът „осигурителни периоди“ означава „периодите на внасяне на осигурителни вноски, или на заетост или самостоятелна заетост, определени или признати за осигурителен период от законодателството, съгласно което е завършен или се смята за завършен, както и всички периоди, разглеждани като такива, ако посоченото законодателство ги признава за равностойни на осигурителен период“.

8 Член 6 от Регламент № 883/2004, озаглавен „Сумиране на периоди“, замества член 45, параграф 1 от Регламент № 1408/71 по следния начин:

„Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент, компетентната институция на държава членка съгласно чието законодателство:

– придобиването, запазването, времетраенето или възстановяването на правото на обезщетения,

[...]

зависи от завършването на периоди на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост или пребиваване, зачита до необходимия размер периодите на осигуряване, заетост или самостоятелна заетост или пребиваване, завършени съгласно законодателството на всяка друга държава членка, все едно че периодите са завършени съгласно прилаганото от нея законодателство“.

9 Глава 5 от дял III от Регламент № 883/2004, озаглавена „Пенсии за старост и пенсии на преживели лица“ съдържа по-специално член 52, озаглавен „Отпускане на обезщетения“. Член 52, параграф 1, който по същество възпроизвежда разпоредбите на член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71, гласи:

„Компетентната институция изчислява размера на дължимото обезщетение:

- а) съгласно прилаганото от нея законодателство, само когато изискванията за получаване на обезщетения са били изпълнени изключително съгласно националното право (самостоятелно обезщетение);
- б) чрез изчисляване на теоретичен размер и впоследствие на действителен размер (пропорционално обезщетение), както следва:
  - і) теоретичният размер на обезщетението е равен на обезщетението, за което заинтересованото лице може да претендира, ако всички осигурителни периоди и/или периодите на пребиваване, които са завършени съгласно законодателството на другите държави членки, са били завършени съгласно прилаганото от нея законодателство към датата на отпускане на обезщетението. Ако съгласно това законодателство, размерът не зависи от продължителността на завършените периоди, този размер се смята за теоретичния размер;

- ii) компетентната институция определя след това пропорционалния размер на обезщетението, като отнася към теоретичния размер съотношението между продължителността на периодите, завършени преди настъпването на риска съгласно законодателството, което тя прилага и цялата продължителност на периодите, завършени преди настъпването на риска съгласно законодателствата на всички държави членки по случая“.

Полското право

- 10 В съответствие с член 5, параграф 1, точка 2 от ustawa o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Закон за пенсиите за осигурителен стаж и възраст и другите пенсии, изплащани от социалноосигурителната каса) от 17 декември 1998 г. в редакцията му, приложима към спора в главното производство (Dz. U. от 2018 г., позиция 1270), при определянето на правото на пенсия за осигурителен стаж и възраст и при изчисляване на размера ѝ се вземат предвид периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, за да се изчисли размерът на пенсията за осигурителен стаж и възраст, единствено в границата до една трета от удостоверените периоди, през които са внасяни осигурителни вноски.

Спорът в главното производство и преюдициалният въпрос

- 11 С решение от 24 февруари 2014 г., издадено от пенсионния орган, на жалбоподателя в главното производство е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст, считано от 5 ноември 2013 г.
- 12 За да определи има ли право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, пенсионният орган взема предвид различните осигурителни периоди на жалбоподателя в главното производство. Най-напред този орган определя продължителността на периодите, през които са внасяни осигурителни вноски и са завършени съгласно законодателството на Република Полша, за да вземе предвид след това периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски и са завършени съгласно законодателството на тази държава членка в размер на една трета от тези периоди, през които са внасяни осигурителни вноски. Накрая, и доколкото осигуреното лице не е доказало само въз основа на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на Република Полша, минималната осигурителна продължителност, която се изисква за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на друга държава членка, в случая Кралство Нидерландия, са добавени към продължителността на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на Република Полша.
- 13 След като продължителността на осигуряването е определена и в съответствие с член 52, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004, пенсионният орган е изчислил по същия начин теоретичния размер на обезщетението, като събира националните осигурителни периоди, през които са внасяни вноски, и националните осигурителни периоди, през които не са внасяни вноски, в рамките на една трета от първите периоди, преди да добави осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на друга държава членка. Действителният размер на обезщетението е изчислен пропорционално на продължителността на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на Република Полша, които периоди включват тези, през които са внасяни осигурителни вноски, и тези, през които не са внасяни такива, като последните са в размер на една трета

от националните осигурителни периоди, през които са внасяни вноски, спрямо общата продължителност на завършените осигурителни периоди както съгласно законодателството на Република Полша, така и съгласно законодателството на друга държава членка.

- 14 Жалбоподателят в главното производство обжалва решението на пенсионния орган от 24 февруари 2014 г., като иска по-специално осигурителните периоди, през които не са внасяни вноски и са завършени съгласно законодателството на Република Полша, да бъдат отчетени в по-голяма степен при изчисляването на размера на пенсията за осигурителен стаж и възраст, тъй като пенсионният орган е допуснал грешка, като не е взел предвид съображенията на Съда в решение от 3 март 2011 г., Tomaszewska (C-440/09, наричано по-нататък „решение Tomaszewska“, EU:C:2011:114), според което при определянето на периодите, които са необходими, за да се придобие право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, следва да се вземат предвид за нуждите на определянето на границата, която не могат да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, всички осигурителни периоди, натрупани през професионалния стаж на работника мигрант, включително в други държави членки.
- 15 Като приема, че приложеният от пенсионния орган метод за изчисляване е правилен, Sąd Okręgowy w Warszawie (Окръжен съд Варшава, Полша) отхвърля жалбата с решение от 19 ноември 2015 г.
- 16 След подадената от жалбоподателя в главното производство въззивна жалба Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава, Полша) изменя това съдебно решение с решение от 9 август 2017 г., както и решението на пенсионния орган от 24 февруари 2014 г. Тази юрисдикция уточнява, че възприетото в решение Tomaszewska тълкуване относно прилагането на член 45 от Регламент № 1408/71 е валидно не само за да се определи периодът, необходим за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, но и за да бъде изчислен размерът на дължимото обезщетение.
- 17 Пенсионният орган подава касационна жалба срещу това съдебно решение пред Sąd Najwyższy (Върховен съд, Полша). В подкрепа на касационната си жалба този орган изтъква, първо, че решение Tomaszewska се отнася до тълкуването на член 45, параграф 1 от Регламент № 1408/71, съответстващ на член 6 от Регламент № 883/2004, а не на член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71, който съответства на член 52, параграф 1 от Регламент № 883/2004, разглеждан в главното производство. Второ, това решение се прилагало само за фактически положения, аналогични на тези по делото, по което е постановено посоченото решение. Трето, прилагането в главното производство на тълкуването на член 45 от Регламент № 1408/71, възприето в решение Tomaszewska, би довело до това периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски и са завършени съгласно законодателството на Република Полша, да бъдат взети предвид в по-голяма степен от предвидената в полското право, което води до увеличаване на вноската по полската схема за социално осигуряване в дължимото на осигуреното лице обезщетение. Четвърто, от точка 2 от Решение № Н6 на Административната комисия за координация на системите за социална сигурност от 16 декември 2010 година относно прилагането на някои принципи при сумирането на периоди по член 6 от Регламент № 883/2004 (ОВ С 45, 2011 г., стр. 5) следвало, че съобщените от други държави членки осигурителни периоди се сумират от държавата членка адресат, без тяхната стойност да бъде поставена под въпрос, така че

полският социалноосигурителен орган не може да бъде задължен да вземе предвид национални осигурителни периоди в по-голяма степен от предвиденото в националното право.

- 18 Според запитващата юрисдикция на член 52, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004 може да се дадат три различни тълкувания.
- 19 Първото възможно тълкуване било възприето от Sąd Apelacyjny w Warszawie (Апелативен съд Варшава), което се основава на тълкуването на член 45, параграф 1 от Регламент № 1408/71, както следва от решение Tomaszewska, по силата на което компетентната институция на съответната държава членка трябва да зачете за нуждите на определянето на границата, която не могат да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които такива са внасяни, всички натрупани осигурителни периоди, включително натрупаните в други държави членки. Тази правна фикция се прилагала не само за придобиването на правото на обезщетение, но и за изчисляването както на теоретичния, така и на действителния размер на това обезщетение.
- 20 Второто тълкуване се изразявало в това, че решение Tomaszewska само отчасти влияе върху тълкуването на член 52 от Регламент № 883/2004 в смисъл, че само параграф 1, буква б), подточка i) от този член изрично предвижда, че теоретичният размер следва да се изчисли, като се използва правна фикция, че осигуреното лице било завършило всички осигурителни периоди, включително тези, които са придобити в други държави членки, в държавата членка, сезирана с отпускането на обезщетението. За разлика от това изчисляването на действителния размер, посочен в параграф 1, буква б), подточка ii) от посочения член, се извършвало, без тази фикция да се прилага систематично.
- 21 Третото тълкуване предполагало, че решение Tomaszewska се прилага единствено за придобиването на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, но не и за изчисляването на нейния размер.
- 22 При тези условия Sąd Najwyższy (Върховният съд) решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„Трябва ли член 52, параграф 1, буква б) от [Регламент № 883/2004] да се тълкува в смисъл, че компетентната институция:

- а) взема предвид — в съответствие с националното право — периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, до една трета от сумата на периодите, през които са внасяни осигурителни вноски и които са завършени на основание на националното право и на законодателството на други държави членки за установяване както на теоретичния размер (подточка i), така и на действителния размер на обезщетението (подточка ii), или
- б) взема предвид — в съответствие с националното право — периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, до една трета от сумата на периодите, през които са внасяни осигурителни вноски и които са завършени на основание на националното право и на законодателството на други държави членки, само при установяване на теоретичния размер (подточка i), но не и при установяване на действителния размер на обезщетението (подточка ii), или

в) при установяване както на теоретичния размер (подточка i), така и на действителния размер на обезщетението (подточка ii) не взема предвид осигурителните периоди в друга държава членка във връзка с изчисляването на ограничението за периодите, през които не са внасяни вноски, предвидено в националното право?“.

По преюдициалния въпрос

- 23 С въпроса си по същество запитващата юрисдикция иска да се установи дали член 52, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004 трябва да се тълкува в смисъл, че при изчисляването на теоретичния размер на обезщетението, посочен в подточка i) от тази разпоредба, както и при изчисляването на действителния размер на обезщетението, посочен в подточка ii) от въпросната разпоредба, компетентната институция на съответната държава членка трябва да вземе предвид — за нуждите на определянето на границата, която в съответствие със законодателството на тази държава членка не могат да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които такива са внасяни — различните осигурителни периоди, включително завършените съгласно законодателството на други държави членки.
- 24 В самото начало следва да се отбележи, че макар, считано от 1 май 2010 г., Регламент № 1408/71 да е заменен с Регламент № 883/2004, разпоредбите на членове 45 и 46 от Регламент № 1408/71 по същество са възпроизведени съответно в членове 6 и 52 от Регламент № 883/2004. Следователно, както отбелязва генералният адвокат в точка 28 от заключението си, практиката на Съда относно въпросните разпоредби от Регламент № 1408/71 запазва изцяло релевантността си за тълкуването на разглежданите разпоредби от Регламент № 883/2004.
- 25 Важно е да се припомни, че разпоредбите както на Регламент № 1408/71, така и на Регламент № 883/2004, не създават обща схема за социална сигурност, а имат за единствена цел да осигурят координирането между различните национални схеми, които продължават да съществуват. В този смисъл съгласно постоянната съдебна практика държавите членки запазват компетентността си да уреждат системите си за социално осигуряване (вж. в този смисъл по-специално решения от 21 февруари 2013 г., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, т. 35 и от 7 декември 2017 г., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, т. 38).
- 26 Тъй като Регламент № 1408/71 и Регламент № 883/2004 не определят условията за определяне на периодите на заетост или на осигуряване, тези условия, както следва от член 1, буква с) от Регламент № 1408/71 и от член 1, буква у) от Регламент № 883/2004, са определени изключително от законодателството на държавата членка, в която са били завършени съответните периоди (вж. в този смисъл решение от 20 януари 2005 г., *Salgado Alonso*, C-306/03, EU:C:2005:44, т. 30).
- 27 Макар всяка държава членка да определя по-специално условията, при които се предоставя право на обезщетения, държавите членки все пак трябва да спазват правото на Съюза, и в частност разпоредбите на Договора за функционирането на ЕС, свързани с признатата на всеки гражданин на Съюза свобода да се движи и да пребивава на територията на държавите членки (вж. в този смисъл по-специално решения от 21 февруари 2013 г., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, т. 36 и 37 и от 23 януари 2020 г., *Bundesagentur für Arbeit*, C-29/19, EU:C:2020:36, т. 41 и цитираната съдебна практика).

- 28 За да се гарантира спазването на горното, член 45 от Регламент № 1408/71, както по същество е възпроизведен в член 6 от Регламент № 883/2004, предвижда, че когато съгласно законодателството на държава членка придобиването, запазването или възстановяването на правото на обезщетения зависи от завършването на осигурителни периоди, компетентната институция на тази държава членка е длъжна да отчете завършените осигурителни периоди съгласно законодателството на всяка друга държава членка като завършени съгласно законодателството, което тя прилага. С други думи, завършените осигурителни периоди в различни държави членки следва да бъдат сумирани (решение от 7 декември 2017 г., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, т. 41).
- 29 Така член 45 от Регламент № 1408/71, както и член 6 от Регламент № 883/2004 привежда в изпълнение принципа на сумиране на периодите на осигуряване, на пребиваване или на заетост, посочен в член 48 ДФЕС. Става въпрос за един от основните принципи за координиране на равнището на Съюза на схемите за социално осигуряване на държавите членки, имащ за цел да гарантира, че упражняването на правото на свободно движение не води до лишаване на работник от социалноосигурителни предимства, за които той би могъл да претендира, ако беше натрупал целия си стаж в една-единствена държава членка. Всъщност подобна последица би могла да възпре работник от Съюза да упражни правото си на свободно движение и при това положение би представлявала пречка пред тази свобода (вж. в този смисъл решение *Tomaszewska*, т. 30 и цитираната съдебна практика).
- 30 Следователно, когато за определянето на минималния осигурителен период, изискван за придобиване на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст, националното законодателство предвижда граница, която не може да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които са внасяни такива, компетентната институция на съответната държава членка трябва да вземе предвид при определянето на периодите, през които са внасяни осигурителни вноски, всички осигурителни периоди, натрупани през професионалния стаж на работника мигрант, включително в други държави членки (вж. в този смисъл решение *Tomaszewska*, т. 37 и 39).
- 31 В това отношение следва да се уточни, че принципът на сумиране се прилага във всички случаи, при които за придобиването на право на пенсия за осигурителен стаж и възраст е необходимо да се вземат предвид периодите, завършени съгласно законодателството на други държави членки, и следователно прилагането му не може да бъде ограничено само до случая, който е в основата на решението *Tomaszewska*, в което прагът не е достигнат въз основа на първоначално изчисление, което просто би добавило към определените според националните разпоредби периоди, през които са внасяни осигурителни вноски, и тези, през които такива не са внасяни, периодите, през които са внасяни осигурителни вноски, но които периоди са завършени съгласно законодателството на друга държава членка, без последните въобще да се вземат предвид при изчисляването на тази граница.
- 32 Спорът в главното производство обаче се отнася не до придобиването на право на пенсия, правилата за което са определени в член 45, параграф 1 от Регламент № 1408/71, заменен с член 6 от Регламент № 883/2004, а до изчисляването на размера на пенсия за осигурителен стаж и възраст.
- 33 В това отношение е важно да се припомни, че член 48, първа алинея, буква а) ДФЕС предвижда за гарантиране на свободното движение на работниците, че Европейският парламент и Съветът на Европейския съюз приемат необходимите мерки за сумиране на

всички осигурителни периоди, завършени съгласно различните национални законодателства, не само за придобиването и запазването на правото на обезщетения, но и за тяхното изчисляване.

- 34 От текста на член 52, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004, който по същество възпроизвежда правилата за изчисляване, установени по-специално в член 46 от Регламент № 1408/71 (вж. в този смисъл решение *Tomaszewska*, т. 22 и цитираната съдебна практика), следва, че изчисляването на размера на пенсията за осигурителен стаж и възраст се извършва на два етапа, като се изчислява най-напред теоретичен и след това действителен размер.
- 35 Що се отнася до първата фаза, посочена в член 52, параграф 1, буква б), подточка i) от този регламент, компетентната институция е длъжна да изчисли теоретичния размер на обезщетението, за което заинтересованото лице може да претендира, ако всички осигурителни периоди и/или периодите на пребиваване, които са завършени съгласно законодателството на други държави членки, са били завършени съгласно прилаганото от нея законодателство (вж. относно член 46, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71 решения от 26 юни 1980 г., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, т. 9 и от 7 декември 2017 г., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, т. 42).
- 36 В съответствие с тази разпоредба теоретичният размер на обезщетението трябва следователно да се изчисли така, както ако осигуреното лице е работило единствено в разглежданата държава членка (вж. в този смисъл решения от 26 юни 1980 г., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, т. 10, от 21 юли 2005 г., *Koschitzki*, C-30/04, EU:C:2005:492, т. 27 и от 21 февруари 2013 г., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, т. 41).
- 37 Както отбелязва генералният адвокат в точка 53 от заключението си, в случая това означава, че периодите на внасяне на осигурителни вноски, завършени съгласно законодателството на Република Полша и съгласно това на Кралство Нидерландия, трябва да се вземат предвид за нуждите на определянето на границата от една трета, която съгласно законодателството на Република Полша не могат да надхвърлят периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които са внасяни осигурителни вноски, за да се изчисли теоретичният размер на обезщетението. С други думи, за нуждите на изчисляването на теоретичния размер на обезщетението осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на различните държави членки, се сумират.
- 38 Това тълкуване на член 52, параграф 1, буква б), подточка i) от Регламент № 883/2004 съответства на целта на тази разпоредба, доколкото изчисляването съгласно тази разпоредба, подобно на това, което трябва да се направи по силата на член 46, параграф 2, буква а) от Регламент № 1408/71, има за цел да осигури на работника максималния теоретичен размер, който той би могъл да претендира, ако всички негови осигурителни периоди са били завършени съгласно законодателството на съответната държава членка (решения от 26 юни 1980 г., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, т. 11 и от 21 юли 2005 г., *Kostzes*, EU:C:2005:492, т. 28).
- 39 От друга страна, както припомня генералният адвокат в точка 56 от заключението си, отделянето на особено голямо внимание на елементите, релевантни за изчисляването на теоретичния размер, е в съответствие с постоянната съдебна практика, според която член 46, параграф 2 от Регламент № 1408/71, заменен с член 52, параграф 1 от Регламент № 883/2004, трябва да се тълкува в светлината на определената в член 48 ДФЕС цел, която

е да допринесе, по-специално чрез сумирането на осигурителните периоди, на пребиваване или на заетост, за гарантиране на свободното движение на работниците, като това означава, че работниците мигранти не трябва нито да губят правата си да получават социалноосигурителни обезщетения, нито да търпят намаляване на размера им, поради това че са упражнили правото си на свободно движение (вж. в този смисъл решения от 9 август 1994 г., *Reichling*, C-406/93, EU:C:1994:320, т. 21 и 24, от 17 декември 1998 г., *Lustig*, C-244/97, EU:C:1998:619, т. 30 и 31 и от 21 февруари 2013 г., *Salgado González*, C-282/11, EU:C:2013:86, т. 43).

- 40 За разлика от това по силата на член 52, параграф 1, буква б), подточка ii) от Регламент № 883/2004 компетентната институция определя действителния размер на обезщетението въз основа на теоретичния размер съобразно съотношението между продължителността на завършените в държавата членка на компетентната институция осигурителни периоди и/или периоди на пребиваване спрямо общата продължителност на осигурителните периоди и/или периоди на пребиваване, завършени съгласно законодателството на всички засегнати държави членки (вж. относно член 46, параграф 2, буква б) от Регламент № 1408/71 решения от 26 юни 1980 г., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, т. 9 и от 7 декември 2017 г., *Zaniewicz-Dybeck*, C-189/16, EU:C:2017:946, т. 42).
- 41 Така член 52, параграф 1, буква б), подточка ii) от Регламент № 883/2004 цели единствено да разпредели съответната тежест за обезщетенията между институциите на съответните държави членки пропорционално на продължителността на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на всяка от посочените държави членки. Това прилагане, на етапа на изчисляване на действителния размер, на принципа на пропорционално изчисляване, а не на принципа на сумиране, е обосновано с оглед на липсата на обща схема за социално осигуряване, което означава, че без да се санкционират работниците, упражняващи правото си на свободно движение, трябва едновременно с това да се запази финансовата цялост на схемите за социално осигуряване на държавите членки. Отчитането обаче при пропорционалното изчисляване на период, който не съответства на нито един осигурителен период или дори на период на действително пребиваване в съответната държава членка, би могъл едностранно и изкуствено да наруши равновесието в тежестта на обезщетенията между държавите членки по начин, който е несъвместим с установения с този член механизъм (вж. в този смисъл относно член 46, параграф 2, буква б) от Регламент № 1408/71 решение от 26 юни 1980 г., *Menzies*, 793/79, EU:C:1980:172, т. 11).
- 42 Както по същество отбелязва и генералният адвокат в точки 55 и 58 от заключението си, съгласно принципа на пропорционално изчисляване всяка компетентна институция трябва да изплаща само частта от обезщетението, която се отнася до релевантните периоди, завършени съгласно прилаганото от нея законодателство. Така действителният размер на дължимото обезщетение представлява съотношението от теоретичния размер, съответстващо на всички осигурителни периоди или на тези на пребиваване, които са действително завършените съгласно законодателството на въпросната държава членка.
- 43 Следователно действителният размер на обезщетението трябва да се изчислява, като се вземат предвид всички периоди на внасяне на осигурителни вноски, независимо дали са действителни или приравнени на тях съгласно законодателството, прилагано от компетентната институция (вж. в този смисъл решение от 3 октомври 2002 г., *Barreira Pérez*, C-347/00, EU:C:2002:560, т. 39), с изключение на осигурителните периоди, завършени извън съответната държава членка.

- 44 Следователно в случая изчисляването на действителния размер на обезщетението трябва да се извърши в съответствие с полското законодателство, като се вземат предвид периодите, през които са внасяни осигурителни вноски и които са завършени съгласно законодателството на Република Полша, както и периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски и които са завършени съгласно законодателството на тази държава членка, в границата на една трета от периодите, през които са внасяни осигурителни вноски, която граница е установена от това законодателство, но като се изключат осигурителните периоди, завършени в друга държава членка.
- 45 С оглед на всички изложени по-горе съображения на поставения въпрос следва да се отговори, че член 52, параграф 1, буква б) от Регламент № 883/2004 трябва да се тълкува в смисъл, че за нуждите на определянето на границата, която в съответствие с националното законодателство не могат да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които такива са внасяни, компетентната институция на съответната държава членка трябва — при изчисляването на теоретичния размер на обезщетението, посочен в подточка i) от тази разпоредба — да вземе предвид всички осигурителни периоди, включително завършените съгласно законодателството на други държави членки, докато изчисляването на действителния размер на обезщетението, посочен в подточка ii) от въпросната разпоредба, се извършва с оглед само на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на съответната държава членка.

По съдебните разноски

- 46 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

Член 52, параграф 1, буква б) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност трябва да се тълкува в смисъл, че за нуждите на определянето на границата, която в съответствие с националното законодателство не могат да надвишават периодите, през които не са внасяни осигурителни вноски, спрямо периодите, през които такива са внасяни, компетентната институция на съответната държава членка трябва — при изчисляването на теоретичния размер на обезщетението, посочен в подточка i) от тази разпоредба — да вземе предвид всички осигурителни периоди, включително завършените съгласно законодателството на други държави членки, докато изчисляването на действителния размер на обезщетението, посочен в подточка ii) от въпросната разпоредба, се извършва с оглед само на осигурителните периоди, завършени съгласно законодателството на съответната държава членка.

Подписи